

ג' בכסלו התש"ע - 20-27.11.2009
גלין 72

הבישול הצרפתי ובעיות העיכול שלנו

גרימת הצרות של צרפת במזרח התיכון נועדה לכרסם בדיפלומטיה האמריקנית, והאשמת ישראל בקיפאון "תהליך השלום" היא מבחינת הצרפתים כמו הוספת עוד חמאה למתכון: זה תמיד עובד

עמנואל בון

ופר הבישול האגדי "להתמחות באמנות הבישול הצרפתי", שב לאחרונה לכותרות, הודות לסרט המלבב "ג'ולי וג'וליה". כמי שגדל בצרפת, אני יכול להבין היטב את התפעלותה של ג'וליה מ"סול מונייר", מ"ביף בורגיניון" ומאותה חתיכת גבינת ברי עם באגט טרי ויין אדום. C'est si bon – זה כל כך טעים. ובהכירי את צרפת מקרוב, אני משער ששורות הסרט העוקצניות מתייחסות לא רק לאוכל. "את לעולם לא תהיי טבחית טובה", אומרת לג'וליה מנהלת בית הספר לבישול "קורדון בלו", ומוסיפה: "זה לגמרי בסדר, האמריקנים האלה ממילא לא יוכלו להבחין בכך".

זוהי בתמצית הגישה הצרפתית: כל מה שאתה זקוק לו כדי להיות עליון הוא להיות זה שמאמין בעליונותך. אכן, האמריקנים האלה אמנם הצילו אותנו פעמיים מן הגרמנים, אבל אנחנו טבחים טובים יותר.

גרימת הצרות הנצחית של צרפת במזרח התיכון כוונה תמיד להראות ל"אמריקנים האלה" מיהם הטבחים היותר טובים. במאי 1967 הביך דה-גול את ממשל ג'ונסון וחיזק את נאצר, בכך שהפך בפומבי את מחויבותה של צרפת לזכות המעבר של ישראל במיצרי טירן. במהלך מלחמת יום הכיפורים התעקשה צרפת שלא להתיר במרחב האווירי שלה מעבר לרכבת האוויר הצבאית האמריקנית, שמבחינת ישראל הייתה הצלת חיים. בעוד מזכיר המדינה של ארה"ב, הנרי קיסינג'ר, השקיע את מיטב כישוריו ומאמציו בהשגת הפרדת כוחות, ואפילו הסכם שלום, בין ישראל לבין שכנותיה, על ידי מידורן של בריה"מ ושל אש"ף, כרסמה צרפת בדיפלומטיה האמריקנית בתמיכתה העקבית באש"ף.

בהסכמי קמפ-דיוויד, שלא כללו את אש"ף בתהליך השלום, חשה צרפת מושפלת. לא רק שהממשלה הצרפתית נמנעה מלברך על הסכם השלום הראשון בין ישראל ובין מדינה ערבית, היא אף תקפה אותו, באמצעות הצהרת ונציה מ-1980 (שאומצה רשמית על ידי הקהילה הכלכלית האירופית), אשר קראה לישראל ולארה"ב לכלול את אש"ף בעסקת שלום עתידית. לעומת זאת, הכרזת ונציה לא קראה לאש"ף לגנות את הטרור, להכיר בישראל או לכבד את החלטה 242 של מועצת הביטחון של האו"ם. כאמירתו השנונה של אבא אבן – בהצהרת ונציה טמון היה סיכוי גדול יותר להביא נפט זול לאירופה מאשר שלום למזרח התיכון.

על אף כל מחאותיה של ישראל נגד הצהרת ונציה, היא יישמה אותה כשחתמה ב-1993 על עסקה עם אש"ף. הסכם אוסלו אומנם בושל בנורווגיה, אך המתכון שלו היה צרפתי. ואם תרצו, למרות שנחתם לפני 16 שנה, עדיין אנו סובלים בגללו מבעיות עיכול.

והנה, במקום לתהות על מהות המתכון או על מרכיביו, ממשיכה הקהילה הבינלאומית לנסות לתחוב לגרונה של ישראל תרופות נגד צרפת. והיות שישראל אינה מתירה לממשל אובמה להוליך אותה באף, הצרפתים החליטו להתערב. מבחינת הדיפלומטיה הצרפתית, האשמת ישראל בקיפאון "תהליך השלום" היא כמו הוספת עוד חמאה למתכון צרפתי: זה תמיד עובד. בשבוע שעבר, האשים בגלוי שר החוץ של צרפת, ברנרד קושנר, את ישראל בחדלונן של המשא ומתן עם הרשות הפלסטינית. הוא אפילו הרחיק לכת וטען, כי ישראל אינה באמת מעוניינת בשלום. כמה ימים מאוחר יותר, החליט הבוס שלו, כי היות שהאמריקנים מקדיחים את התבשיל, על צרפת להציל את המצב על ידי השבת סוריה מן הכפור ועל ידי קריאה לכינונה של ועידה בינלאומית.

ההיגיון של קושנר הוא כזה: היות שישראל אינה מקבלת את דרישות הפלסטינים, היא אינה רצינית בעניין השלום. ומדוע אין הוא מכריז כי היות שהפלסטינים אינם מקבלים את דרישותיה של ישראל – כמו למשל ויתור על מה שמכונה "זכות השיבה" – הם אינם רציניים ביחס לשלום? האם זה משום שהכרזה כזאת הייתה גוררת מחאה בינלאומית? נראה כי כשזה מגיע למזרח התיכון, אמירת האמת עלולה לסבך בצרות גדולות, אך תמיד ניתן להיחלץ מהן על ידי האשמתה של ישראל.

ובאשר לסוריה, מה בדיוק אמור להיות נושא השיחות עימה? האפשרות שישראל תסייע לה להעביר נשק איראני לחיזבאללה? או אולי האפשרות שתסייע לה לבנות מחדש את המתקן הגרעיני מתוצרת קוריאה שהופצץ בשנה שעברה? ואולי מתן ייעוץ לאסד כיצד להסתיר את מעורבותו ברצח חריי? רמת הגולן משמשת כתירוץ. שהרי במשך שנים טענה סוריה, כי תנאי ראשוני לשלום בינה לבין טורקיה הוא חזרת מחוז אלכסנדרטה (או "חטאי") לידיה, ואילו טורקיה סירבה נחרצות, ובכל זאת זכתה לאחרונה לפיוס עם סוריה.

ברור כי נתיניה יודע זאת. אמירת "בוודאי" לסרקוזי הייתה הדרך הקלה לשים קץ להצקה מצד עמיתו, הידודי לישראל בכל השאר. השאלה היא כמה זמן תוכל ישראל לומר "בוודאי", רק כדי שיניחו לה, בהניחה ששום דבר לא יקרה בינתיים.

בינואר 2000 כינס ממשל קלינטון את ראש ממשלת ישראל, אהוד ברק, ואת שר החוץ הסורי, פארוק א-שרע, בשפרדסטאון שבוסטון וירג'יניה, כדי לשאת ולתת על הסכם שלום. באורח מפתיע, הופיעו שני האישים באותה שעה בחדר הכושר של בית המלון. בעודו רץ על ההליכון, לא יכול היה ברק להתאפק ואמר לא-שרע: "ההליכונים האלה הם כמו תהליך השלום, הם ממשיכים לרוץ, אך לעולם אינם מתקדמים". השאלה היא כמה זמן יכולה ישראל לשחק את משחק ההליכון, והאם התמדה בו לאורך זמן אכן משרתת את האינטרסים שלה.

היות שהרשות הפלסטינית מאיימת בהכרזה חד-צדדית על מדינה ביהודה ושומרון, והיות שכדי להפחיד את ישראל עד מוות, מנופפים הפלסטינים בפתרון "מדינה דו-לאומית", על ישראל להיות מוכנה ל"תוכנית ב". זו צריכה לכלול את השלמת גדר ההפרדה, את סיפוח גושי ההתיישבות ואת הסרת הישובים המבודדים. האמריקנים לא יאהבו את זה. אבל, כמו שהיו אומרים על כך הצרפתים, מה מבינים האמריקנים האלה במזרח התיכון – ובבישול?